

Ψηφιακό εύρο: Η πλήρης λίστα ενός «πιθανού» ψηφιακού εύρου και τα νέα προβλήματα της Christine Lagarde!

Αθανάσιος Πιτσιόρλας©

Δικηγόρος Θεσσαλονίκης

pitsiorlaw@hotmail.com

[1] Εισαγωγή

1. Σε ένα κόσμο που επενδύει στη σύγχυση, την αβεβαιότητα και το φόβο και ενώ το σχέδιο «ψηφιακό εύρο» φαίνεται να προχωρά, έχω καθαρή την ιδέα ότι ένα πράγμα πρέπει να κρατηθεί απλό και ανέπαφο από ψηφιακή μόλυνση: η ταυτότητα και η χρήση του νομίσματος. Το αρχικό πρόβλημα είναι η ίδια η ιδέα ενός ψηφιακού νομίσματος. Οι παράμετροί του είναι προβλήματα δεύτερα. Εάν αυτή την απλότητα δεν μπορούν να την σεβαστούν και να την εξασφαλίσουν κεντρικοί τραπεζίτες, το μπορούν ενημερωμένοι πολίτες με αντιστάσεις.
2. Η λέξη “πιθανό” στο τίτλο δεν είναι δική μου. Έχει διανυθεί πολύς δρόμος αλλά τη χρησιμοποιούν και θα το κάνουν κι άλλο όσοι αξιωματούχοι εμπλέκονται στο σχέδιο. Με αυτό τον τρόπο μία κοροϊδεύουν τους πολίτες και μία τον εαυτό τους. Η σκοπιμότητα της αβεβαιότητας είναι τριπλή: δεν θέλουν να προκαλέσουν τις αντιδράσεις πολιτών σε στάδιο που λείπουν ακόμη μεγάλα κομμάτια από το σχέδιο, όπως π.χ. η βασική νομοθεσία και η βασική ηλεκτρονική υποδομή. Ταυτόχρονα, και οι ίδιοι κουβαλούν φόβους για πράγμα που δεν το καταλαβαίνουν καλά και δεν μπορούν να εκτιμήσουν επαρκώς τις συνέπειές του. Άρα, αφήνουν ανοιχτό το παράθυρο για να το πετάξουν πριν γίνει φιάσκο. Δεν θα είναι το πρώτο σχέδιο που θα αποτύχει. Επιπλέον, οι χώρες BRICS δοκιμάζουν κοινές νομισματικές ιδέες και άρα ασκούν ανταγωνιστική πίεση. Και κάτι ακόμη: μετά τη κυκλοφορία του εύρου το 1999, η στάση της ΕΕ υπό τον πολύ έμπειρο και σκληρό ολλανδό Wim Duisenberg στο τιμόνι της ΕΚΤ ήταν ουδέτερη-φιλελεύθερη: αφήστε το νόμισμα να περπατήσει στην αγορά μόνο του. Περίπου από το 2018, η στάση έχει γίνει ενεργητική-επεμβατική. Το σχέδιο «ψηφιακό εύρο» είναι μέρος της αλλαγής στάσης.
3. Ίσως για πρώτη φορά, δημόσιο σχέδιο (project) παρουσιαζόμενο μάλιστα σοβαρό δεν έχει δημόσια γνωστό προϋπολογισμό και συνοδεύεται από τόσα «εάν» και «εφόσον».
4. Καθώς δεν θα έφερνε πλεονεκτήματα, ουδείς λογικός ιδιώτης ή εμπορικός τραπεζίτης μπορεί να υποστηρίξει την ιδέα ενός ψηφιακού νομίσματος. Στις σημερινές ηλεκτρονικές και στιγμιαίες πληρωμές ένα ψηφιακό νόμισμα, αν και τεχνικά δυνατό, δεν θα προσέθετε κάτι αναγκαίο ή θετικό στη ζωή των ανθρώπων. Δεν έχει εξηγηθεί με πειστικότητα τι καλύτερο θα έφερνε στις ηλεκτρονικές και στιγμιαίες πληρωμές. Από την άλλη μεριά, θα επηρέαζε σίγουρα πολύ πολλά ανθρώπινα δικαιώματα, όπως έχουν μείνει.
5. Η Ευρώπη είναι μία από τις ηπείρους που χρησιμοποιούν την αριστοτελική λογική και την

πειθώ. Εάν η κυρία Lagarde βλέπει ότι «το ψηφιακό ευρώ είναι το νόμισμα του μέλλοντος», γιατί το βλέπει μόνο η ίδια και μερικοί ακόμη; Εάν βλέπει οφέλη, γιατί έχει επιφυλάξεις; Εάν βλέπει πλεονεκτήματα γιατί θέλει να το φέρει φορτωμένο με τόσους περιορισμούς; Εάν μπορεί να πείσει με λογικά επιχειρήματα, γιατί το ρίχνει σε διαφημιστικά βιντεάκια; Τέτοια πειθώ δεν διαθέτουν τα βιντεάκια στα οποία, αυτή η εν γένει άνετη κυρία, φαίνεται να μην είναι σίγουρη. Το νόμισμα χρειάζεται και την εμπιστοσύνη των πολιτών.

6. Λόγω αρκετών λειτουργιών του το νόμισμα δεν είναι πολύ κατανοήσιμο. Ένα ψηφιακό ευρώ θα προσέθετε πολλή πολυπλοκότητα λόγω της τεχνολογικής διάστασης, των μόνιμων απαιτήσεων ενημέρωσης του εξοπλισμού (και hardware και software) και της έλλειψης ορατότητας. Η τεχνολογία θα πολλαπλασίαζε τους κινδύνους – υπερσυγκεντρωτικότητα προσωπικών δεδομένων και αξιών. Άρα, θα αύξανε δραματικά την ψηφιακή εξάρτηση και τον κρατικό έλεγχο σε βάρος της ελευθερίας μας.
7. Το πρώτο άρθρο που δημοσίευσε η Τρικλοποδιά στις 25 Οκτ. 2023 [<https://www.triklorodia.gr/αθανάσιος-πιτσιόρλας-ψηφιακό-ευρο-άσ/>] έδειξε ότι σε μέτρηση το 2023 μπροστά στις κάμερες μόνο 28% ενός ειδικού μορφωμένου, αλλά όχι ενημερωμένου, κοινού θέλει ψηφιακό νόμισμα στην ΕΕ και 72% το απορρίπτει. Στις ΗΠΑ η γενική αποδοχή είναι μόνο 16%. Εάν ένας σφυγμομέτρης ερευνούσε ανάμεσα σε όσους θα ήθελαν ψηφιακό νόμισμα ποια θα ήταν άραγε η κύρια κατηγορία; Δημιουργοί νέας τεχνολογίας είναι υποψήφιοι. Τεχνοαναρχικοί και εγκληματίες του υπολογιστή οι οποίοι θέλουν νέο πεδίο δράσης είναι επίσης υποψήφιοι. Κεντρικές τράπεζες ακολουθούν και τους μεν και τους δε. Αποτέλεσμα της παθητικής στάσης τους είναι σήμερα και η καταχρηστική ονομασία «ψηφιακό νόμισμα κεντρικής τράπεζας (CBDC)» ενώ το ορθό είναι «ψηφιακό νόμισμα». Απέναντι σε όλους αυτούς, οι πολίτες πρέπει να υπερασπιστούν το φυσικό χρήμα.
8. Το ψηφιακό ευρώ είναι εγχείρημα πολύπλοκο και δαπανηρό σε στάδια. Το χρονοδιάγραμμα ξεκίνησε τον Οκτώβριο 2021. Το δεύτερο στάδιο προετοιμασίας θα τρέξει ως τον Οκτ. 2025. Ως τότε, θα ολοκληρωθεί το εγχειρίδιο κανόνων, η επιλογή παρόχων για τη δημιουργία της πλατφόρμας, οι δοκιμές και ο πειραματισμός. Το 2027 είναι ο πιθανός χρόνος κυκλοφορίας. Ενόψει της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ 25-26 Σεπ. 2023 στην Αθήνα, οι δημοσιογράφοι μας κούρασαν με το ότι εκεί θα ανακοίνωναν την δεύτερη φάση. Τέτοιο ανακοίνωση δεν έγινε. Στην συνέντευξη τύπου ούτε η Christine Lagarde ούτε άλλος κεντρικός τραπεζίτης είπε κάτι. Περιέργως, δεν έγινε ούτε ερώτηση από δημοσιογράφο.
9. Το ότι υπάρχει χρονοδιάγραμμα και συμβαίνουν εξελίξεις στην ΕΚΤ, χωρίς να υπάρχει η βασική νομοθεσία ακόμη, σημαίνει ότι βιάζονται. Αρχικά ωθήθηκαν από την τεχνολογία του bitcoin. Μέσα στην υγειονομική κρίση ανέπτυξαν ενθουσιασμό και βγήκαν με φόρα. Ένα νομισματικό σχέδιο όμως δεν μπορεί να οδηγείται από τις περιστάσεις.
10. Τον Ιούνιο 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τα σχέδια νομοθεσίας για ένα ψηφιακό ευρώ λιανικής. Τώρα εκκρεμούν στους νομοθέτες, Συμβούλιο Υπουργών και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το άρθρο είναι γραμμένο για το ευρύ κοινό χωρίς να συνιστά καθόλου

νομικές συμβουλές. Κατέβαλα προσπάθεια να είναι απλό αλλά τα περιθώρια σε νέο ζήτημα με τόση τεχνολογική βάση δεν είναι πολλά. Είναι επέκταση της διδακτορικής διατριβής μου η οποία εδώ και 25 έτη δεν τελειώνει στο Αριστοτέλειο θαυματουργείο. Προσοχή λοιπόν στη λογοκλοπή, άμεσα τε και έμμεσα.

[2] Σύγκριση

11. Το εύρο έγινε το νόμισμα που έχουμε στα χέρια μας με δύο ευρωπαϊκούς κανονισμούς. Ο πρώτος κανονισμός του 1997 έχει 1.886 λέξεις, 6 άρθρα και έκταση λιγότερη των 3 σελίδων. Ο δεύτερος κανονισμός 1998 έχει 3.100 λέξεις, 17 άρθρα και λιγότερες των 5 σελίδων. Ο μελλοντικός κανονισμός για το ψηφιακό εύρο, στην αγγλική του μορφή, θα έχει 24.830 λέξεις, 42 άρθρα, 5 παραρτήματα και άνω των 45 σελίδων, στην επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ. Θα έπρεπε να προσθέσουμε ένα 10% για το ελληνικό κείμενο και άλλο 5% εάν γίνουν δεκτές οι αλλαγές και προσθήκες που προτείνει η ΕΚΤ.
12. Ήδη βγαίνει ένα πρώτο συμπέρασμα: στην απλότητα των τωρινών νομικών κειμένων θα προσετίθετο νομική, τεχνική και τεχνολογική πολυπλοκότητα πολύ σοβαρών διαστάσεων ανοιχτή στο διηνεκές.
13. Κατά **πρώτο**, το προτεινόμενο σχέδιο Κανονισμού (COM (2023)369) δεν θα ήταν μελλοντικά η μόνη νομοθεσία, χωρίς να αναφέρομαι σε παράλληλο νομοθετικό σχέδιο. Με το παράλληλο σχέδιο, η ΕΕ θέλει να θεσπίσει και τυπικά-ονομαστικά και για το φυσικό εύρο (κέρματα και τραπεζογραμμάτια) και για το ψηφιακό καθεστώς νόμιμου χρήματος [<https://www.triklorodia.gr/αθανάσιος-πιτσιόρλας-μετρητά-ευρωπ/>]. Θέλει, επίσης, να θεσπίσει υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη της ευροζώνης να προστατεύουν την πρόσβαση των πολιτών στο φυσικό χρήμα και την κυκλοφορία του με δεδομένες τις τάσεις μείωσης των τραπεζικών καταστημάτων και των μηχανών αυτόματης διανομής (ATMs).]

Δεύτερο: πάντα σε σχέση με το ψηφιακό εύρο, ένας πρόσθετος όγκος νομοθεσίας, πράξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΚΤ, οι οποίες συχνά θα άλλαζαν, θα χρειαζόταν για να τεθεί σε κυκλοφορία. Το ότι στο νομισματικό πεδίο θα δινόταν στην Επιτροπή εξουσία να μπλέκεται στα πόδια της ΕΚΤ σημαίνει ότι υπάρχουν ζήτση εμπιστοσύνης και φοβίες για την εξουσία της ΕΚΤ. Όσα δε η ΕΚΤ προτείνει να αλλάξουν στο σχέδιο κανονισμού θέτουν το ζήτημα ποιος φοβάται ποιον. Εάν δούμε στην ολότητά τους τις ιδέες και ενέργειες των οργάνων της ΕΕ φαίνονται μη αρμονικές.

Τρίτο: απαραίτητο θα ήταν ένα μεγάλο πακέτο τεχνικών κανόνων και προτύπων της ΕΚΤ.

Τέταρτο: όλη η σχετική νομοθεσία θα διασταυρωνόταν με πολλή άλλη νομοθεσία για τα προσωπικά δεδομένα, το ξέπλυμα χρήματος, την απάτη, τη μεταφορά κεφαλαίων και την επίβλεψη των τραπεζών.

Πέμπτο: θα έπρεπε, κατόπιν τούτων, να ακολουθήσει νέα εθνική νομοθεσία για την επιβολή ποινών σε σχέση με την τήρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τα προσωπικά δεδομένα, το ξέπλυμα χρήματος, την επίβλεψη των εμπορικών τραπεζών, την απάτη, τη

μεταφορά κεφαλαίων, όλα αυτά σε συνεργασία με την ΕΚΤ.

14. Ένα δεύτερο συμπέρασμα έρχεται εξίσου εύκολα. Ένα βουνό νέα νομοθεσία θα χρειαζόταν για να λειτουργήσει ένα ψηφιακό ευρώ. Τα γλωσσικά προβλήματα, νομικά και κοινά, θα ήταν αρκετά: πόσοι γνωρίζουν ως σήμερα τις «επιγραμμικές πληρωμές»; Η απάντηση πιο κάτω. Πόσοι είναι οικείοι με τις «πληρωμές εγγύτητας»;

[3] Πρώτα οι «εξαιρέσεις» και έλληνες τηλεοπτικοί δημοσιογράφοι

15. Τα νομικά κείμενα έχουν τις εξαιρέσεις συνήθως στο τέλος, όχι στην αρχή. Η τρομοκρατία που άσκησαν πρόσφατα έλληνες τηλεοπτικοί δημοσιογράφοι και άλλοι κάνει να ξεκινούμε εδώ με τις εξαιρέσεις. Για ποιους προορίζεται το ψηφιακό ευρώ;
16. Στην «πρώτη έκδοση» ψηφιακού ευρώ, σε θετική περίπτωση κάποια έτη από τώρα, δεν θα ήταν όλοι υποχρεωμένοι να το δέχονται. Οι λόγοι είναι φανεροί: έλλειψη ηλεκτρονικής εμπειρίας σε απλούς ανθρώπους, έλλειψη φυσικής αντίληψης, πολυπλοκότητα, μόνιμες τεχνικές απαιτήσεις, πολλαπλοί κίνδυνοι από την χρήση του. Ένας αποδέκτης πληρωμής θα είχε δικαίωμα να αρνηθεί ψηφιακό ευρώ σε τέσσερις περιπτώσεις:

α] όταν θα ήταν φυσικό πρόσωπο και θα ενεργούσε προσωπικά ή οικοκυρικά.

β] όταν θα ήταν επιχείρηση με προσωπικό ως 9 άτομα ή ετήσιο ισολογισμό που δεν θα υπερέβαινε τα δύο εκατομμύρια ευρώ ή μη κερδοσκοπική οντότητα. Αντίστροφη εξαίρεση, δηλαδή υποχρέωση, θα είχε τέτοια επιχείρηση εάν θα δεχόταν ήδη συγκρίσιμα μέσα πληρωμής. Όσοι καινοτόμοι βιάζονται ας το έχουν αυτό κατά νου από τώρα.

γ] Όταν, πριν την πληρωμή, αποδέκτης πληρωμής και πληρωτής θα είχαν συμφωνήσει διαφορετικό τρόπο πληρωμής. Και

δ] Όπου η άρνηση αποδοχής θα ήταν καλόπιστη και θα βασιζόταν σε νόμιμους, σε προσωρινούς και αναλογικούς λόγους έξω από τον έλεγχο του αποδέκτη της πληρωμής.

17. Οι 4 περιπτώσεις είναι υπεραρκετές για να εξαιρούνται (αρχικά) όσοι φοβούνται το ψηφιακό χρήμα, όσοι θα θελήσουν να προστατευθούν, όσοι καινοτόμοι επιδειξουν έστω για μία φορά στοιχειώδη σύνεση. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα είχε αρκετή εξουσία να εισάγει, με τη γνώμη της ΕΚΤ, και άλλες απαλλαγές από την υποχρεωτική αποδοχή.
18. Γνωρίζοντας πια τις εξαιρέσεις και τους χρόνους μπορούν τώρα να ερωτηθούν όσοι τηλεοπτικοί δημοσιογράφοι άσκησαν πρόσφατα τρομοκρατία γιατί το έκαναν.

[4] Τα απαραίτητα για τη λειτουργία ψηφιακού ευρώ

19. Για να λειτουργήσει ένα ψηφιακό ευρώ θα χρειαζόνταν:
- Νέα, δαπανηρή ηλεκτρονική υποδομή ΕΚΤ και εθνικών κεντρικών τραπεζών (ΕθνΚΤ). Καθώς ένα ψηφιακό ευρώ θα ήταν σε χρήση 24 ώρες, 365 μέρες, θα απαιτούνταν και νέο ειδικό προσωπικό. Εκτός από νοσοκόμες και αστυνομικοί, ειδικοί υπάλληλοι κεντρικών τραπεζών

θα εργάζονταν στις 4:00 τα χαράματα παρακολουθώντας συναλλαγές. Δαπάνη εκτιμώμενη σχεδίου δεν υπάρχει δημόσια. Η επένδυση θα έκανε άραγε απόσβεση και πότε;

-όπως και με τις κεντρικές τράπεζες, εμπορικές τράπεζες, άλλοι πάροχοι και κάποιες δημόσιες υπηρεσίες θα χρειαζόνταν νέα ηλεκτρονική υποδομή και νέο ειδικό προσωπικό.

-Πρόγραμμα συμβατής ηλεκτρονικής επικοινωνίας και μεταφοράς δεδομένων μεταξύ κεντρικών τραπεζών, εμπορικών τραπεζών (Διασύνδεση προγραμματισμού εφαρμογών).

Τέτοιο πρόγραμμα θα ανέπτυσαν η ΕΚΤ ή/και οι εμπορικές τράπεζες.

-«Έξυπνα» κινητά στα χέρια των χρηστών.

-Κατάλληλο πρόγραμμα (software) στα έξυπνα κινητά, εφαρμογή της ΕΚΤ ή εμπορικής τράπεζας ή κάποια κάρτα παρεχόμενη από δημόσια υπηρεσία. Κόστος συνεχές θα υπήρχε και για τους χρήστες για αγορά, αντικατάσταση και συνεχή ενημέρωση εξοπλισμού. Αυτή τη δουλειά θα κάνουμε συνέχεια για να πληρώνουμε τις οφειλές μας;

-Ένας τουλάχιστο τραπεζικός λογαριασμός ψηφιακού χρήματος, όχι πάντα υποχρεωτικός.

-Κωδικοί εισόδου στο λογαριασμό και

-και φυσικά, ψηφιακά χρήματα στο λογαριασμό! Εκτός από λίγους οι οποίοι θα λάμβαναν ίσως κάποια δωρεάν ψηφιακά εύρα στην αρχή για προώθηση, όλοι οι άλλοι θα έπρεπε να δώσουν φυσικό χρήμα για να αγοράσουν ψηφιακά εύρα. Φυσικά, η ανταλλαγή/αλλαγή θα σήμαινε πληθωρισμό τιμών όπως συνέβη και το 1999-2001-.

20. Ο κάτοχος ψηφιακού εύρου θα χρειαζόταν «έξυπνο» κινητό ή άλλη «έξυπνη» συσκευή στο χέρι με ειδικό πρόγραμμα, έναν τουλάχιστον τραπεζικό λογαριασμό ειδικό για το ψηφιακό χρήμα -θα μπορούσαν να ανοιχτούν περισσότεροι στην ίδια ή διαφορετικές τράπεζες- και κωδικούς με τους οποίους θα έμπαινε στον λογαριασμό για να κάνει πληρωμές και μετατροπές από φυσικό σε ψηφιακό εύρο ή αντίστροφα. Οι λογαριασμοί ψηφιακού και φυσικού εύρου θα μπορούσαν να είναι στην ίδια ή σε διαφορετικές τράπεζες. ΕθνΚΤ και ΕΚΤ θα χρειαζόνταν ειδική ηλεκτρονική υποδομή παραγωγής, διανομής και παρακολούθησης ενός ψηφιακού εύρου. Αντίστοιχα, οι εμπορικές τράπεζες θα χρειαζόνταν συμβατή ηλεκτρονική υποδομή για παραλαβή ψηφιακού εύρου από τις ΕΚΤ/ΕθνΚΤ και για πληρωμές από τους λογαριασμούς των πελατών σε λογαριασμούς τρίτων. Εδώ φτάνουμε αναπόφευκτα στο ζήτημα του ανταγωνισμού τραπεζών. Λόγω των σοβαρών δαπανών οι μικρές τράπεζες δεν θα μπορούσαν να ανταγωνιστούν τις μεγάλες. Άρα τι θα συνέβαινε; Όλοι οι παράγοντες, ιδιώτες και δημόσιοι, θα λειτουργούσαν απόλυτα με κωδικούς εισόδου και αναγνώρισης. Οι απαιτήσεις ενημέρωσης των εξοπλισμών όλων θα ήταν μόνιμες. Εάν ένα σημείο του τεχνικού κύκλου της συναλλαγής δεν θα ήταν εντάξει, π.χ. πρόβλημα στο κινητό του πληρωτή, στη σύνδεση στο ίντερνετ, στην υποδομή της εμπορικής τράπεζας, συναλλαγή online είτε δεν θα γινόταν καθόλου είτε δεν θα ολοκληρωνόταν.
21. Για να ανοίξει τραπεζικός λογαριασμός σε ψηφιακό εύρο θα απαιτούνταν, όπως και για το φυσικό χρήμα, σύμβαση παροχής υπηρεσιών με εμπορική τράπεζα. Συμβατική σχέση του κατόχου λογαριασμού με την ΕΚΤ, η οποία θα δημιουργούσε το ψηφιακό εύρο, δεν θα υπήρχε. Κάθε λογαριασμός ψηφιακού εύρου θα μπορούσε να συνδέεται με έναν και μόνο

λογαριασμό φυσικού εύρου. Οι εμπορικές τράπεζες θα επέτρεπαν τη χρήση λογαριασμού σε ψηφιακό εύρο από περισσότερους του ενός χρήστες (κοινός λογαριασμός).

22. Ένας χρήστης ψηφιακού εύρου δεν θα ήταν νομικά υποχρεωμένος να έχει λογαριασμό σε φυσικό εύρο ή να αποδέχεται προϊόντα σε φυσικό εύρο στην ίδια εμπορική τράπεζα. Ο λόγος έλλειψης τέτοιας απαίτησης είναι να διευκολυνθεί η χρήση ψηφιακού εύρου.
23. Οι βασικές υπηρεσίες ψηφιακών πληρωμών, κατά πρόβλεψη, δεν θα είχαν χρεώσεις. Οι πρόσθετες υπηρεσίες, π.χ. πράξεις πληρωμής υπό όρους, θα είχαν. Το πράγμα όμως δεν θα ήταν όσο απλό και εύκολο γράφεται. Αναλυτικοί κανόνες και για τις εμπορικές τράπεζες και για την ΕΚΤ θα τίθεντο σε ισχύ. Επιπλέον, μήπως θα έπρεπε να ρωτήσουν πριν τις ελληνικές εμπορικές τράπεζες;

[5] Τα 13 βασικά χαρακτηριστικά ενός «πιθανού» ψηφιακού εύρου

24. [1] **Χαρακτήρας νόμιμης κυκλοφορίας:** Εάν το σχέδιο φτάσει στο στάδιο κυκλοφορίας, το ψηφιακό εύρο θα έχει χαρακτήρα νόμιμα κυκλοφορούντος χρήματος ίσης ονομαστικής αξίας με το φυσικό εύρο. Νόμιμη κυκλοφορία συνεπάγεται υποχρεωτική αποδοχή του από τους αποδέκτες πληρωμών υπό τις εξαιρέσεις που εκτέθηκαν πριν. Υποχρεωτική αποδοχή σημαίνει ότι, από τη μία πλευρά, ο αποδέκτης δεν θα μπορεί να αρνείται την πληρωμή με ψηφιακό χρήμα. Από την άλλη, ο πληρωτής θα απελευθερώνεται από το χρέος του.
25. [2] **Περιορισμός [No 1] χώρου κυκλοφορίας:** Εν αντιθέσει με ό,τι γενικά ξέρουμε για τους υπολογιστές και το Internet –λειτουργίες και υπηρεσίες διαθέσιμες 24 ώρες παντού στο κόσμο– το ψηφιακό εύρο θα κυκλοφορούσε καταρχή μόνο στη ευροζώνη. Ο περιορισμός χώρου θα εξασφαλιζόταν από την ειδική ηλεκτρονική υποδομή της ΕΚΤ και εμπορικών τραπεζών. Αυτός είναι ήδη ο πρώτος από ένα σύνολο σοβαρών περιορισμών.
26. Ψηφιακό εύρο θα διανεμόταν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα σε κράτη της ΕΕ μη μέλη της ευροζώνης, π.χ. Σουηδία, Δανία, εφόσον θα είχαν υπογραφεί συμφωνίες μεταξύ της ΕΚΤ και της εθνικής κεντρικής τράπεζας τέτοιων χωρών. Θα διανεμόταν επίσης σε φυσικά και νομικά πρόσωπα σε κράτη εκτός ΕΕ μόνο κατόπιν υπογραφής συμφωνίας μεταξύ ΕΕ και τρίτης χώρας. Και στις δύο περιπτώσεις, οι χώρες θα υποχρεώνονταν να συμμορφωθούν με κανόνες και οδηγίες της ΕΚΤ, με απαιτήσεις εποπτείας των τραπεζών τους και παροχής πληροφοριών προς την ΕΚΤ. Πρωτίστως, θα θέσπιζαν νομοθεσία σύμφωνη με τον ευρωπαϊκό κανονισμό για το ψηφιακό εύρο. Διανομή θα γινόταν και σε φυσικά πρόσωπα κατοίκους και νομικά πρόσωπα εγκατεστημένα σε τρίτες χώρες ή εδάφη, με τα οποία θα υπήρχε νομισματική συμφωνία με την ΕΕ. Μία υπάρχουσα κατηγορία είναι κυρίως οι Ανδόρα, Μονακό, Άγιο Μαρίνος και Βατικανό, οι γαλλικές κοινότητες του Αγίου Βαρθολομαίου και τα νησιά Σεν Πιερ και Μικελόν. Σκοπός τέτοιας συμφωνίας θα ήταν να δοθεί στην τρίτη χώρα ή έδαφος, που χρησιμοποιεί το εύρο ως επίσημο νόμισμα, το δικαίωμα να διανέμει ψηφιακό εύρο. Οι υπάρχουσες συμφωνίες με αυτές τις χώρες/εδάφη θα άλλαζαν.

27. [3] **Μετατρέψιμότητα**: Το ψηφιακό εύρο θα ήταν μετατρέψιμο σε τραπεζογραμμάτια και κέρματα εύρου, με σχέση ένα προς ένα με αίτημα των χρηστών. Μετατρέψιμο θα ήταν και σε λογιστικό και ηλεκτρονικό χρήμα.
28. [4] **Δικαίωμα επιλογής του πληρωτή**: όταν μία πληρωμή θα ήταν υποχρεωτικό να γίνει σε εύρα (τραπεζογραμμάτια, κέρματα και ψηφιακό εύρο), ο **πληρωτής** θα είχε το δικαίωμα να επιλέξει ανάμεσα σε αυτά το μέσο πληρωμής. Από την πλευρά του ο δικαιούχος χρημάτων θα ήταν υποχρεωμένος να δέχεται πληρωμές σε ψηφιακά εύρα, άσχετα αν θα δεχόταν πληρωμές σε τραπεζογραμμάτια και κέρματα.
29. [5] **Απουσία τόκου [περιορισμός Νο 2]**: ψηφιακό εύρο, ρητά και ανεξαιρέτα, δεν θα παρήγε τόκους. Η εμπορική τράπεζα δεν θα έδινε τόκους στον καταθέτη, κάτι ανατρεπτικό στην ιστορία της δυτικής και όχι μόνο οικονομίας. Εφόσον η οικονομία λειτουργεί παντού με πλέγμα από επιτόκια, η απουσία τόκου θα είχε αλυσιδωτές και μη αλυσιδωτές, γραμμικές και μη γραμμικές, προβλεπτές και απρόβλεπτες συνέπειες για τους χρήστες-καταθέτες, τις εμπορικές τράπεζες, όλη την οικονομία, ανεξαρτήτως της ποσότητας κυκλοφορίας ψηφιακού εύρου. Πού θέλουν άραγε οι σχεδιαστές να οδηγήσουν την ιδιωτική και δημόσια οικονομία με τέτοια ρύθμιση;
30. [6] **Όριο κατοχής και χρήσης ψηφιακών εύρων σε συναλλαγές online [περιορισμός Νο 3]**: Αντίθετα με την παραδοσιακή αποθεματική λειτουργία του φυσικού χρήματος στην ελεύθερη κρίση του κατόχου, ένα ψηφιακό εύρο ως μέσο αποθήκευσης αξίας θα (μπορούσε να) υπόκειται σε περιορισμούς. Με άλλα λόγια, η ΕΚΤ θα επέβαλε όρια κατοχής ως μέσο αποθήκευσης αξίας. Τον περιορισμό θα τον εφάρμοζαν οι εμπορικές τράπεζες. Για όποιον θα κατείχε περισσότερους από έναν τραπεζικούς λογαριασμούς το όριο θα κατανεμόταν ανάμεσα σε όλους τους λογαριασμούς. Επί κοινού λογαριασμού, τα όρια κατοχής θα αθροίζονταν ανάλογα με τον αριθμό των κατόχων του λογαριασμού.
31. [7] **Όριο κατοχής και χρήσης ψηφιακών εύρων σε συναλλαγές offline [περιορισμός Νο 4]**: εκτός από τα γενικά όρια κατοχής και χρήσης για online πληρωμές, η Επιτροπή, θα είχε την εξουσία, στις offline πληρωμές, προς πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, να καθορίζει όρια κατοχής και όρια συναλλαγών. Αν και δεν δηλώνεται, τέτοια όρια θα λειτουργούσαν και για την προστασία του χρήστη. Υπό μία παραλλαγή offline πληρωμής, το ψηφιακό χρήμα θα ήταν αποθηκευμένο σε τοπική συσκευή του χρήστη. Άρα, οι πληρωμές αυτές θα ήταν ακόμη πιο επικίνδυνες από τις online πληρωμές για κάθε λογής απώλειες.
32. Καθώς όλοι οι άνθρωποι δεν κατέχουν και δεν ξοδεύουν τα ίδια χρήματα, είναι κρίσιμο πώς θα καθορίζονταν το όριο κατοχής και το όριο χρήσης, μη επίσημα γνωστά ως τώρα. Με κοινά για όλους χαμηλά όρια κατοχής (π.χ. €3000,00) και συναλλαγής, ένας λεφτάς στημένος μπροστά στη τηλεόραση θα μπορούσε να κάνει μόνο ασκήσεις πληρωμών.
33. [8] **Online και offline χρήση**: Η σημερινή τεχνολογία επιτρέπει τις συναλλαγές τόσο με σύνδεση στο ιντερνετ όσο και χωρίς σύνδεση. Από τη πρώτη έκδοσή του το ψηφιακό εύρο

θα κυκλοφορούσε τόσο online όσο και offline. Πριν την πληρωμή με ψηφιακό εύρο, ειδικότερα ως πληρωμή εγγύτητας, δικαιούχος και πληρωτής (βρίσκονται στο ίδιο τοπικό σημείο με συσκευές που φέρουν ειδική τεχνολογία) θα ενημερώνονταν για το αν η πληρωμή θα ήταν online («επιγραμμική») ή offline («μη επιγραμμική»).

34. **[9] Μη προγραμματίσιμο χρήμα:** Το ψηφιακό εύρο προβάλλεται ως μη προγραμματίσιμο χρήμα. Προγραμματίσιμο σημαίνει ότι η ΕΚΤ ή άλλος θα μπορούσε να ενσωματώνει όρους που θα περιόριζαν το πώς και πότε (και έως πότε) θα ξοδεύονταν. Η χρήση του χρήματος θα συνδεόταν με παραμέτρους ατομικής συμπεριφοράς, τήρησης όρων περιβαλλοντικών ή καθορισμού συγκεκριμένων αγορών προϊόντων/υπηρεσιών. Το μη προγραμματίσιμο είναι μία από τις βασικές νομικές υποσχέσεις των σχεδιαστών υπό το άγχος να μετριάσουν τους δημόσιους φόβους. Εάν όμως η εξουσία έχει την πρακτική δυνατότητα να μπει στον πειρασμό να το κάνει προγραμματίσιμο η πείρα λέει ότι θα μπει. Το ψηφιακό χρήμα είναι από τη φύση του προγραμματίσιμο. Ένα τόσο σοβαρό ζήτημα όπως αυτό μπήκε ενημερωτικά στο τέλος του δευτερεύοντος ζητήματος, τις προγραμματίσιμες πληρωμές.
35. Απέναντι στην νομική υπόσχεση ότι ένα ψηφιακό εύρο θα ήταν μη προγραμματίσιμο, μία άλλη ειδική πρόβλεψη μοιάζει με διακοπή της άδειας διαμονής αλλοδαπού. Η ΕΚΤ θα μπορούσε να περιορίζει (να διακόπτει) την πρόσβαση στο ψηφιακό εύρο ή να περιορίζει χρονικά την χρήση ψηφιακού εύρου σε όσους θα είχαν ανοίξει λογαριασμούς σε ψηφιακό εύρο όταν εγκαταστάθηκαν ή διέμεναν ή ήταν επισκέπτες σε κράτη μέλη της ευροζώνης ή σε κράτη με τα οποία η ΕΕ θα είχε συμφωνία χρήσης ψηφιακού εύρου αλλά δεν θα διέμεναν ή δεν θα ήταν εγκατεστημένοι πια. Το απλ[οϊκ]ό ερώτημα είναι πώς θα γνωρίζει η ΕΚΤ ποιος αλλοδαπός ή επισκέπτης δεν είναι πια διαμένων στην ΕΕ εφόσον το ψηφιακό εύρο δεν θα είναι προγραμματίσιμο και θα ισχύει προστασία προσωπικών δεδομένων ; Το κύριο ερώτημα επανέρχεται: το ψηφιακό εύρο θα είναι στα αλήθεια από κατασκευής μη προγραμματίσιμο ή θα έχει τη δυνατότητα αυτή σε λήθαργο ή κρυφή;
36. Το ψηφιακό, προγραμματίσιμο χρήμα είναι παραλλαγή ελέγχου το ίδιο εάν όχι πιο αποτελεσματική από την δυνατότητα άμεσης δέσμευσης χρήματος. Και τα δύο, άμεση δέσμευση και προγραμματίσιμο χρήμα μπορούν να εφαρμοστούν τόσο σε επίπεδο ατόμου όσο και συνόλου ή ομάδας. Εφόσον το χρήμα υπάρχει παντού και όλα εκφράζονται και μεταφράζονται σε χρήμα τα αποτελέσματα προγραμματίσιμου χρήματος θα έφταναν παντού, σε όλες τις ενέργειες των ανθρώπων και σε όλες τις οικονομικές αξίες.
37. Τί θα έκαναν όμως κεντρικοί τραπεζίτες αν αποφάσιζαν μόνοι τους; Τον Ιούνιο 2021 η Τράπεζα της Αγγλίας κάλεσε την κυβέρνηση να αποφασίσει αν ένα ψηφιακό Round θα ήταν προγραμματίσιμο. Ανώτεροι υπάλληλοί της προέβαλαν δημόσια τα θετικά τέτοιας ενέργειας. Η απάντηση της κυβέρνησης ήταν αρνητική. Άρα, το ζήτημα είναι υπαρκτό.
38. **[10] Πληρωμές με ψηφιακό εύρο με όρους:** Παρόμοιο ζήτημα κατώτερου επιπέδου είναι οι προγραμματίσιμες πληρωμές. Εμπορικές τράπεζες και χρήστες ψηφιακού εύρου θα μπορούσαν να κάνουν πληρωμές θέτοντας όρους. Οι πληρωμές θα γίνονταν μόνο αν θα πληρούνταν οι προκαθορισμένοι όροι, π.χ. μισθοί εργαζομένων, ασφαλιστικές πληρωμές, δωρεές. Η ΕΚΤ θα παρείχε την υποδομή διακανονισμού για την εκτέλεση και τέτοιων

πληρωμών. Άρα, η ΕΚΤ θα είχε τη δυνατότητα να παρεμβαίνει ελεγκτικά και εδώ.

39. **[11] Ψηφιακό εύρο ως μέρος ευρωπαϊκού πορτοφολιού ψηφιακής ταυτότητας:** Μιλούμε για ψηφιακό εύρο όχι μόνο στην ατομικότητά του αλλά και με διαλειτουργικότητα ή και ενσωμάτωση σε ευρωπαϊκό πορτοφόλι ψηφιακής ταυτότητας. Η σύνδεση ψηφιακού εύρου και τέτοιου πορτοφολιού, υπό τις τρέχουσες ευρωπαϊκές προβλέψεις, θα ήταν **εθελοντική**, δηλαδή στην ευχέρεια του ατομικού χρήστη να την κάνει. Κατόπιν όμως υπάρχει και ο έλληνας νομοθέτης για τον οποίο ουδείς μπορεί να είναι σίγουρος τι θα έκανε. Ας θυμηθεί κάποιος πόσες φορές ελληνικές κυβερνήσεις επιχειρήσαν να μειώσουν το όριο χρήσης μετρητών στις συναλλαγές. Με άλλα λόγια, θέλουν να το πάνε πολύ μακρύτερα, με όρους συγκεντρωτικότητας προσωπικών δεδομένων και προσωπικών λειτουργιών και αξιών μας. Είναι υπόθεση του κάθε πολίτη εάν θα ολισθούσε μέχρις εκεί.
40. **[12] Συνδεσιμότητα ψηφιακού εύρου και ιδιωτικών μέσω πληρωμής:** ένα ψηφιακό εύρο θα είχε νομικά την ικανότητα σύνδεσης με ιδιωτικά μέσα πληρωμής. Αυτό θα επιτυγχανόταν καθιστώντας συμβατά τα τεχνικά πρότυπα πληρωμών με ψηφιακό εύρο με ιδιωτικά ψηφιακά μέσα πληρωμών ακόμη και στην ανοιχτή τους μορφή. Και εδώ φαίνονται ο καταρχήν ανταγωνισμός δημόσιου ψηφιακού χρήματος και ιδιωτικών μέσων και ένας στόχος κεντρικών τραπεζιτών να απορροφήσουν τα ιδιωτικά στην ευροζώνη.
41. **[13] Διακανονισμός πράξεων:** όλες οι πράξεις πληρωμής θα διακανονίζονταν στην υποδομή των ΕΚΤ/ΕΘΚΤ. Τελικός διακανονισμός των online πληρωμών θα γινόταν στον χρόνο καταγραφής της μεταφοράς των ψηφιακών εύρων από πληρωτή σε δικαιούχο, των δε offline πληρωμών τη στιγμή που τα αρχεία κατοχής ψηφιακών εύρων θα ενημερώνονταν στις συσκευές τοπικής αποθήκευσης πληρωτή και δικαιούχου.
42. Αρκετά από τα πιο πριν βασικά χαρακτηριστικά δείχνουν ότι ένα ψηφιακό εύρο θα ήταν, τουλάχιστον σε αρχική φάση, μόνο μέσο πληρωμών κυρίως στην ευρωπαϊκή, εσωτερική αγορά χωρίς κανένα άλλο ρόλο από όσους έχει το φυσικό χρήμα. Τα ίδια χαρακτηριστικά και ο τρόπος που είναι κομμένα δείχνουν ότι οι σχεδιαστές τα θέλουν όλα δικά τους. Μαζί με τόσους σοβαρούς περιορισμούς μιλούν προκλητικά και για θετική «εμπειρία χρήστη». Είναι αδύνατο να εφαρμοστεί σχέδιο με τόσους περιορισμούς, εκεί που τώρα δεν υπάρχουν, και τόσους όρους σαν ναρκοπέδιο και ο χρήστης να έχει θετική εμπειρία.
43. Ο ρόλος της ΕΚΤ σε ένα ψηφιακό εύρο θα ξεκινούσε με την έκδοση και θα ολοκληρωνόταν στην υποδομή διακανονισμού της ΕΚΤ όλων των πράξεων πληρωμών. Αυτό το σχήμα κύκλου –αρχή-τέλος– δείχνει ότι η ΕΚΤ θα ήλεγχε τα πάντα. Αντίστοιχα, ο κύκλος του φόβου για τους πολίτες θα άνοιγε με την απώλεια της κατοχής πάνω στο χρήμα μας και θα έκλεινε με τον έλεγχο και την παρέμβαση ΕΚΤ και αρκετών εθνικών δημόσιων αρχών στη ζωή μας.

[6] 4 πρόσθετες παράμετροι ενός «πιθανού» ψηφιακού εύρου

44. **[1] Απώλεια ανωνυμίας του χρήματος & προστασία προσωπικών δεδομένων:** το πρώτο άρθρο τον περασμένο Οκτώβριο [<https://www.triklorodia.gr/αθανάσιος-πιτσιόρλας-ψηφιακό-εύρο-άσ/>], εξέθεσε ότι εάν εισαχθεί ψηφιακό εύρο θα χαθεί η ανωνυμία του

χρήματος, η μία από τις δύο σοβαρές αλλαγές σε βάρος μας με πρώτη την απώλεια κατοχής, άρα του φυσικού ελέγχου μας στο χρήμα. Μη μπορώντας να κάνει αλλιώς, η Christine Lagarde δέχθηκε τον περασμένο Οκτώβριο ότι με ψηφιακό εύρο η ανωνυμία δεν θα ήταν απόλυτη. Η διατύπωση είναι αόριστη. Δεν είπε πόση ανωνυμία θα έμενε.

45. Με ψηφιακό εύρο σε κυκλοφορία οι παράνομες πράξεις θα ήταν δραματικά πιο αυξημένες λόγω της πυκνότητας των συναλλαγών και μόνο. Ένα ψηφιακό εύρο θα ερχόταν μαζί με μέτρα προς αποφυγή ή μετριασμό παράνομων πράξεων, σε βάρος όμως της ανωνυμίας του χρήματος και των προσωπικών δεδομένων. Πρωτίστως, πρόκειται για τα δεδομένα κατοχής και χρήσης των χρηματικών μας αξιών. Μαζί με το ψηφιακό εύρο η μπάλα θα έπαιρνε με βεβαιότητα και το φυσικό εύρο λόγω της σύνδεσης τραπεζικών λογαριασμών. Πιο κάτω είναι οι προβλέψεις --ποιοι θα επεξεργάζονταν προσωπικά δεδομένα, ποια θα ήταν αυτά-- και ο καθένας ας εκτιμήσει πόση ανωνυμία και πόση επωνυμία θα είχε.
46. Με ψηφιακό εύρο, προσωπικά δεδομένα θα επεξεργάζονταν: **α)** οι εμπορικές τράπεζες πληρωτή και αποδέκτη πληρωμής (με ψηφιακό / φυσικό εύρο), **β)** οι πάροχοι υπηρεσιών υποστήριξης και **γ)** ΕΚΤ και ΕθνΚΤ. Όλοι αυτοί οι φορείς θα δεσμεύονταν νομικά να εφαρμόζουν μέτρα προστασίας της ιδιωτικής ζωής, ώστε τα δεδομένα να μην μπορούν να ταυτοποιούν άμεσα ατομικούς χρήστες.
47. **(α).** Για 3 σκοπούς (πίνακας 1), οι εμπορικές τράπεζες θα επεξεργάζονταν τα εξής δεδομένα:

Πίνακας 1. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από τις εμπορικές τράπεζες		
Σκοπός Α. Επιβολή των ορίων κατοχής & επαλήθευση λογαριασμών σε ψηφιακό εύρο σε άλλη τράπεζα	Σκοπός Β. Προσθήκη & αφαίρεση χρηματικών ποσών και πληρωμές με ψηφιακό εύρο	Σκοπός Γ. Παροχή ψηφιακού εύρου offline, καταχώριση & διαγραφή των συσκευών τοπικής αποθήκευσης
α) αναγνωριστικός κωδικός χρήστη β) εξακρίβωση ταυτότητας χρήστη γ) πληροφορίες για λογαριασμούς ψηφιακού εύρου, τις καταθέσεις του χρήστη & τον μοναδικό αριθμό του λογαριασμού πληρωμών δ) πληροφορίες για online πληρωμές με ψηφιακό εύρο, αναγνωριστικό κωδικό πράξης και ποσό της πράξης.	α) αναγνωριστικός κωδικός χρήστη β) εξακρίβωση ταυτότητας χρήστη γ) πληροφορίες για λογαριασμούς πληρωμών σε ψηφιακό εύρο, τον μοναδικό αριθμό του λογαριασμού δ) πληροφορίες για λογαριασμούς μη ψηφιακού εύρου & τον αριθμό του συνδεδεμένου λογαριασμού πληρωμών μη ψηφιακού εύρου.	α) αναγνωριστικός κωδικός χρήστη και το όνομα των κατόχων των συσκευών τοπικής αποθήκευσης β) πληροφορίες για τη συσκευή τοπικής αποθήκευσης, και τον αναγνωριστικό κωδικό της.

48. Όταν λογαριασμός ψηφιακού εύρου θα ήταν συνδεδεμένος με λογαριασμό φυσικού εύρου σε άλλη τράπεζα, θα ήταν συχνή περίπτωση, και οι δύο τράπεζες θα ήταν από κοινού υπεύθυνοι επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Αυτό σημαίνει ότι θα επεξεργάζονταν δεδομένα και για τους συνδεδεμένους λογαριασμούς φυσικού χρήματος.
49. **(β)** Οι πάροχοι υποστηρικτικών υπηρεσιών (υπηρεσιών μεταξύ εμπορικών τραπεζών) για ένα στόχο –την υποστήριξη πρόληψης και εντοπισμού απάτης μεταξύ των εμπορικών τραπεζών, θα επεξεργάζονταν τα εξής προσωπικά δεδομένα:
- α) πληροφορίες για λογαριασμούς πληρωμών σε ψηφιακό εύρο και τον μοναδικό

αναγνωριστικό αριθμό του λογαριασμού σε ψηφιακό εύρο.

β) πληροφορίες για online πληρωμές με ψηφιακό εύρο και τα ποσά αυτών και

γ) πληροφορίες για τον κύκλο συναλλαγής ενός χρήστη ψηφιακού εύρου και του εύρους διευθύνσεων του πρωτοκόλλου διαδικτύου της συσκευής. Δηλαδή τα πάντα!

50. (γ) Εάν η ΕΚΤ αποφάσιζε να μην αναθέσει το πιο πριν έργο σε παρόχους υπηρεσιών υποστήριξης, η ίδια θα επεξεργαζόταν τα δεδομένα υπό τον όρο ΕΚΤ/ΕθνΚΤ να μην μπορούν να ταυτοποιούν άμεσα ατομικούς χρήστες ψηφιακού εύρου. Ο πίνακας 2 δείχνει τα προσωπικά δεδομένα που θα επεξεργάζονταν ΕΚΤ/ΕθνΚΤ έναντι 4 σκοπών. Εφόσον ΕΚΤ/ΕθνΚΤ έχουν εξουσίες τραπεζικής εποπτείας και επίβλεψης των συστημάτων πληρωμών θα επεξεργάζονταν προσωπικά δεδομένα περισσότερα του πίνακα.

Πίνακας 2. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από τις ΕΚΤ / ΕθνΚΤ			
Σκοπός Α. Πρόσβαση στην υποδομή διακανονισμού & υποστήριξη της ανταλλαγής μηνυμάτων μεταξύ εμπορικών τραπεζών	Σκοπός Β. Διακανονισμός online πράξεων πληρωμής	Σκοπός Γ. Διαφύλαξη ασφάλειας της υποδομής διακανονισμού & συσκευών τοπικής αποθήκευσης.	Σκοπός Δ. Επαλήθευση λογαριασμών σε ψηφιακό εύρο σε άλλες τράπεζες προς τήρηση των ορίων κατοχής Χορήγηση άδειας για τη μεταφορά λογαριασμού από τράπεζα σε τράπεζα.
α) Πληροφορίες για λογαριασμούς πληρωμών σε ψηφιακό εύρο & τον μοναδικό αριθμό του λογαριασμού πληρωμών. β) πληροφορίες για τις online πληρωμές με ψηφιακό εύρο, τον μοναδικό αριθμό λογαριασμού και το ποσό της πράξης.	α) Ψευδώνυμο χρήστη β) εξακρίβωση ταυτότητας χρήστη γ) αναφορά στις καταθέσεις σε ψηφιακό εύρο προς χρέωση. δ) αναφορά στις καταθέσεις σε ψηφιακό εύρο προς πίστωση.	Δεδομένα για την ανάλυση τυχόν παραποίησης σε offline πληρωμές με ψηφιακό εύρο, πληροφορίες για τη συσκευή τοπικής αποθήκευσης και τον αριθμό αυτής.	α) Αναγνωριστικός κωδικός χρήστη β) εξακρίβωση ταυτότητας χρήστη για καταθέσεις σε ψηφιακό εύρο. γ) πληροφορίες για λογαριασμούς πληρωμών σε ψηφιακό εύρο, τον μοναδικό αριθμό λογαριασμού, τις καταθέσεις του χρήστη, το όριο κατοχής και το είδος του λογαριασμού.

51. Σε όλες τις περιπτώσεις υπευθύνων επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, η Επιτροπή θα είχε την εξουσία να επικαιροποιεί τα προσωπικά δεδομένα.
52. Για να υποστηρίξει τις εμπορικές τράπεζες να επιβάλλουν τα όρια κατοχής ψηφιακού εύρου και να μεταφέρουν λογαριασμούς η μία σε άλλη, η ΕΚΤ, μόνη ή μαζί με τις ΕθνΚΤ, θα δημιουργούσε ενιαίο σημείο πρόσβασης για τους αναγνωριστικούς κωδικούς χρηστών. Θα εφάρμοζε για αυτό μέτρα, ώστε η ταυτότητα των ψηφιακών χρηστών να μην μπορεί να συνάγεται από το ενιαίο σημείο πρόσβασης.
53. Όμως, εκτός από τις νομικές προβλέψεις υπάρχει και η πραγματικότητα η οποία δείχνει ότι η προστασία των προσωπικών δεδομένων στον ψηφιακό κόσμο είναι μία βραχυπρόθεσμη ψευδαίσθηση μόνο. Εχθροί αποδεικνύονται ακόμη και κάποιοι που οφείλουν νομικά να τα προστατεύουν. Σε Ελλάδα και εξωτερικό, μόνο τους τελευταίους μήνες συνέβησαν μ.ά. τα εξής: [1] τον Νοέμβριο, τα προσωπικά δεδομένα ελλήνων φορολογούμενων παραβιάστηκαν και, μου είπαν, πουλιόντουσαν σε CD στην πλατεία Ομόνοιας. Δεν ήταν η πρώτη φορά.[2] Τίτλος είδησης στις 28 Νοεμβρίου ήταν: «χάκερς παραβίασαν τους

αισθητήρες δακτυλικών αποτυπωμάτων σε δημοφιλή laptop». [3] το Νοέμβριο, αμερικανική θυγατρική της Βιομηχανικής και Εμπορικής Τράπεζας της Κίνας δέχθηκε κυβερνοεπίθεση η οποία προκάλεσε αναταραχή στην αγορά των αμερικανικών ομολόγων. [4] Σε συνέδριο χακεράδων στο Αμβούργο το Δεκέμβριο ανακοινώθηκε ότι μέσα στο 2023 εμπειρογνώμονες τη μία φορά και φοιτητές την άλλη απέκτησαν πρόσβαση από απόσταση στους υπολογιστές οχημάτων Tesla σε λειτουργία. Οι εμπειρογνώμονες χρειάστηκαν λιγότερο από δύο λεπτά για να το πετύχουν, οι φοιτητές είχαν εξοπλισμό μόνο €600,00. Σκεφτείτε να ήταν και κακόβουλοι απέναντι στους οδηγούς τι θα έκαναν! [5] Στις 10 Ιανουαρίου αυτή τη χρονιά, κάποιοι παραβίασαν την ιστοσελίδα της Επιτροπής Χρεογράφων και Χρηματιστηρίου (SEC) των ΗΠΑ και τους φύτεξαν την είδηση ότι είχε εγκρίνει αιτήσεις για επενδυτικά κεφάλαια σε bitcoin. Μέχρι η είδηση να διαψευσθεί, δέκα λεπτά αργότερα, η τιμή του bitcoin στην αγορά τρελάθηκε. Δύο μέρες αργότερα οι αιτήσεις των επενδυτικών κεφαλαίων εγκρίθηκαν. [6] Στις 23 Ιανουαρίου ο νέος τίτλος ήταν: «η Μητέρα όλων των παραβιάσεων» βλέπει 26 δισεκατομμύρια αρχεία να διαρρέουν από ιστότοπους όπως το Twitter, το LinkedIn και το Dropbox». Θέλετε κι άλλα; [7] Στις 15 Φεβρουαρίου πανεπιστήμιο του Καζακστάν δημοσίευσε στο διαδίκτυο και στα κοινωνικά δίκτυα -κατά γκάφα;-τα ονόματα εκατοντάδων φοιτητριών παρθένων. Δίπλα στο κάθε όνομα υπήρχε διεύθυνση και τηλέφωνο. Ενώ η λίστα είναι ατελείωτη και οι παραβιάσεις καθημερινή ρουτίνα, κάποιοι υπόσχονται ακόμη ψηφιακή ασφάλεια. Οι ηλεκτρονικές παραβιάσεις δεν θα σταματούσαν ούτε σε ένα ψηφιακό εύρο. Θα αυξάνονταν. Ένας ακόμη 12χρόνος θα βρισκόταν να τους ταπεινώσει και αθώοι άνθρωποι θα πάθαιναν ζημιές.

54. Ενώ το ίντερνετ είναι καταρχήν καλό για δραστηριότητες με χαμηλή ένταση κινδύνου, π.χ αποστολή / λήψη κάποιων πληροφοριών, είναι καταρχήν κακό για πράξεις με μεσαία έως μεγάλη ένταση κινδύνου. Οι πληρωμές εμπίπτουν καθαρά στην τελευταία κατηγορία.
55. Όποιος γνωρίζει τον μύθο με το μίτο της Αριάδνης θα ήταν καλό να τον θυμάται πάντα στον ψηφιακό κόσμο. Ο Θησέας μπήκε και βγήκε από το λαβύρινθο με τη βοήθεια σχοινοβίου. Ένα σχοινί έχει ορατότητα, έχει απτότητα, έχει γραμμική συνέχεια, έχει και τοπικότητα. Ορατότητα, απτότητα, γραμμική συνέχεια, τοπικότητα, βεβαιότητα δεν υπάρχουν στον ψηφιακό κόσμο. Επιπλέον, στις ψηφιακές πληρωμές υπάρχουν άγνωστοι και αόρατοι νομικοί και τεχνικοί όροι και συχνά αλλοδαπά δίκαια. Εάν προσθέσουμε και τα σοβαρά ή αξεπέραστα προβλήματα απόδειξης η υπόθεση γίνεται αστρονομικά απρόσιτη.
56. **[2] Μηχανισμός εντοπισμού και πρόληψης της απάτης στις online πληρωμές:** Η ΕΚΤ θα διευκόλυne τις εμπορικές τράπεζες στις υποχρεώσεις τους να εντοπίζουν και να προλαμβάνουν την απάτη δημιουργώντας **μηχανισμό εντοπισμού**. Τον μηχανισμό θα τον διαχειριζόταν η ΕΚΤ ή οι πάροχοι υπηρεσιών υποστήριξης που θα όριζε, οι δε εμπορικές τράπεζες θα έστελναν στον μηχανισμό πληροφορίες.
57. **[3] Κανόνες κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις offline πληρωμές:** Εμπορικές τράπεζες και ΕΚΤ/ΕθνΚΤ δεν θα διατηρούσαν τα δεδομένα offline πράξεων. Οι εμπορικές τράπεζες θα διατηρούσαν δεδομένα προσθήκης και αφαίρεσης ποσών για την αποθήκευση σε μέσα πληρωμών σύμφωνα με την νομοθεσία για την

πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Κατόπιν αιτήματος, θα διέθεταν τα δεδομένα στην εθνική μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών και σε άλλες αρμόδιες αρχές. Αυτά θα ήταν τα εξής:

α) το ποσό της προσθήκης ή αφαίρεσης χρηματικών ποσών

β) ο αναγνωριστικός κωδικός της συσκευής τοπικής αποθήκευσης για τις offline πληρωμές

γ) η ημερομηνία και ώρα της πράξης προσθήκης και αφαίρεσης χρηματικών ποσών

δ) οι χρησιμοποιηθέντες λογαριασμοί για την προσθήκη και την αφαίρεση ποσών.

58. **[4] Επαλήθευση καταχώρισης ή όχι σε κατάλογο κυρώσεων:** Οι εμπορικές τράπεζες που θα παρείχαν υπηρεσίες πληρωμών σε ψηφιακό εύρο θα έκαναν επαληθεύσεις αρχικές ή κατοπινές, τουλάχιστο μία φορά τη μέρα, εάν οι πελάτες τους θα ήταν καταχωρημένοι με απόφαση μέτρων του Συμβουλίου της ΕΕ στο πεδίο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Επί τέτοιας παράλειψης και ζημίας που θα υφίστατο άλλη τράπεζα λόγω δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων ή απαγόρευσης διάθεσης χρηματικών ποσών ή πόρων, η ζημιολόγος τράπεζα θα αποζημίωνε την ζημιωθείσα.
59. **[5] Μηχανισμός επίλυσης διαφορών:** Οι σχεδιαστές ψηφιακού εύρου είναι τόσο βέβαιοι ότι θα ανέκυπταν διαφορές στο τοπίο ενός ψηφιακού εύρου που προβλέπουν ρητά ειδικούς μηχανισμούς επίλυσης. Σε διαφορές από συναλλαγές με ψηφιακό εύρο θα εφαρμοζόταν η οδηγία 2017/2366 για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά. Σε διαφορές συλλογικών συμφερόντων καταναλωτών και σε αγωγές αντιπροσωπευτικές θα εφαρμοζόταν η οδηγία 2020/1828. Για πρόβλημα προσωπικών δεδομένων θα ίσχυε ο γενικός κανονισμός του 2016. ΕΚΤ και ΕθνΚΤ, που δεν θα ήταν μέρη τέτοιων διαφορών, θα διευκόλυναν την επίλυση με μηχανισμούς ανταλλαγής μηνυμάτων.

[7] Σοβαρά κενά στο σχέδιο: αδυναμίες ή εκπλήξεις;

60. Είδαμε ότι το σχέδιο «ψηφιακό εύρο» έχει αρκετούς και σοβαρούς περιορισμούς, π.χ. περιορισμό χώρου χρήσης, περιορισμό ποσού κατοχής, περιορισμό ποσού χρήσης, απουσία επιτοκίου. Έχει επίσης σοβαρά και αξιοπρόσεχτα κενά ή σιωπές.
61. **[1] Ανυπαρξία ή απόκρυψη του συνολικού κόστους επένδυσης:** Για κάθε δημόσιο έργο δημοσιεύεται προϋπολογισμός. Όμως, ούτε το σχέδιο κανονισμού ούτε κάποια από τις 4 εκθέσεις της ΕΚΤ εκθέτει πόσο θα κοστίζει το έργο «ψηφιακό εύρο».
62. **[2] M1:** από το σχέδιο λείπουν κι άλλοι βασικοί αριθμοί. Ένας τέτοιος αριθμός είναι η ποσότητα δημόσιου χρήματος που θα κάλυπτε ένα ψηφιακό εύρο. Αυτό θα βοηθούσε κάποιον να κατανοήσει τι εννοούν οι σχεδιαστές του.
63. **[3] Επιλογή βασικού μοντέλου:** όταν μιλούμε για ψηφιακό εύρο εννοούμε τεχνολογία. Κάθε διαθέσιμη βασική αρχιτεκτονική υποστήριξης ενός ψηφιακού εύρου οδηγεί σε διαφορετικά αποτελέσματα. Ένα αόριστο υπερυβριδικό μοντέλο είναι σκόρπιο μέσα στο σχέδιο κανονισμού. Η βασική αρχιτεκτονική υποστήριξης ενός ψηφιακού εύρου θα έπρεπε να γραφεί ρητά στο σχέδιο κανονισμού, ούτως ή άλλως μεγάλης έκτασης, και δεν έχει

γραφεί, ενώ έχουν γραφεί αναλυτικά κανόνες για τα τέλη και τις επιβαρύνσεις των συναλλαγών. Μη καθορισμός της βασικής αρχιτεκτονικής σημαίνει απουσία νομικής δέσμευσης για την ΕΚΤ. Τέτοια παράλειψη εγκυμονεί μόνο εκπλήξεις.

64. **[4] Χρήση δεκαδικών:** Ο διάλογος βρίσκεται στις λεπτομέρειες. Οι αξίες πολλών προϊόντων και υπηρεσιών τριγύρω μόνες τους ή με τις επιβαρύνσεις καταλήγουν σε τιμές με δεκαδικά. Ως σήμερα, δεν έχει αναφερθεί κάτι για τη χρήση δεκαδικών με ψηφιακό εύρο, μελλοντικό μέσο πληρωμής, ωσάν να μην υπάρχει ζήτημα. Ως πού θα έφταναν η μετατρεψιμότητα και η ισοδυναμία φυσικού και ψηφιακού εύρου; Για ένα νόμισμα με υποδιαιρέσεις, η σιωπή είναι σοβαρή. Χωρίς χρήση δεκαδικών, θα είχαμε έναν επιπλέον de facto πυκνό περιορισμό πληρωμών. Όσοι χρησιμοποιούν μηχανήματα πληρωμών ελληνικών τραπεζών, οι οποίες έχουν βάλει στόχο να μετακινήσουν τον κόσμο με δεκαδικά κόλπα και βία στις ηλεκτρονικές πληρωμές, κατανοούν το ζήτημα καλύτερα. Τέτοιος περιορισμός θα οδηγούσε σε νέες στρογγυλεύσεις οι οποίες θα σήμαιναν πληθωρισμό. Το ζήσαμε μετά το 2001. Καθώς ένα ψηφιακό εύρο θα είχε και απρόβλεπτες συνέπειες για το τωρινό νομισματικό και οικονομικό καθεστώς, λόγω της σιωπής κάποιος θα μπορούσε να σκεφθεί έως και αλλαγές ή συνέπειες για το δεκαδικό σύστημα. Άλλοι συγγραφείς έκαναν να φανεί ότι το πρόβλημα της χρήσης δεκαδικών είναι ακόμη πιο πολύπλοκο καθώς συναντά την τωρινή αρμοδιότητα των κρατών μελών να κόβουν τα κέρματα εύρου. Άρα η σιωπή στο ζήτημα δεν είναι καλή.

[8] Η συνταγματική βάση του κανονισμού: Δεν υπάρχει συνταγματική βάση!

65. Δύο συνταγματικά προβλήματα σημειώθηκαν στο πρώτο άρθρο τον Οκτώβριο 2023 [<https://www.triklorodia.gr/αθανάσιος-πιτσιόρλας-ψηφιακό-εύρο-άσ/>]. Η Ευρωπαϊκή συνθήκη δεν επιτρέπει νομισματική κυκλοφορία άλλη από το φυσικό εύρο (τραπεζογραμμάτια και κέρματα). Κυκλοφορία ψηφιακού εύρου θα παραβίαζε επιπλέον και την συνταγματική αρχή της ανοιχτής αγοράς διότι το σχέδιο κουβαλά σοβαρούς περιορισμούς. Πιο κάτω εκτίθενται άλλα 3 συνταγματικά προβλήματα σε πιο κοντινή σχέση με τον προτεινόμενο Κανονισμό.
66. Εν αντιθέσει με όλους τους σημερινούς ελληνικούς νόμους οι οποίοι δεν δείχνουν ποια είναι η βάση τους στο Σύνταγμα, το σύνολο των βασικών ευρωπαϊκών νομοθετημάτων σημειώνουν καθαρά την συνταγματική τους βάση: ένα άρθρο της Συνθήκης πάνω στο οποίο βασίζεται η έκδοσή τους και η εξουσία των οργάνων να τα εκδώσουν. Όχι σπάνια, γίνονται προσφυγές στο Δικαστήριο της ΕΕ για χρήση εσφαλμένης συνταγματικής βάσης.
67. Το σχέδιο Κανονισμού για το ψηφιακό εύρο (COM (2023)369) βασίζεται στο άρθρο 133 της Συνθήκης. Το άρθρο 133, αρχικό προϊόν του Maastricht (1992) άλλαξε ελαφρά στη πορεία και όπως έχει σήμερα χρονολογείται από τις 12.12.2007. Λέει τα εξής:
- «το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, ... με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για τη χρήση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος ..»

68. Το άρθρο 133 προβλέπει (σε σχέση με το φυσικό εύρο) τη λήψη **α)** μόνο μέτρων χρήσης, όχι άλλων, υπέρτερων αυτών, και **β)** μόνο μέτρων που είναι αναγκαία.
69. **Πρόβλημα 1- «Μέτρα χρήσης»:** ως μέτρα χρήσης η Συνθήκη εννοεί ξεκάθαρα μέτρα για το φυσικό εύρο, διότι αυτό είχαν υπόψη οι συντάκτες και το 1989 και το 2007. Επιπλέον, η έκδοση ψηφιακού νομίσματος δεν είναι «μέτρο χρήσης» του υπάρχοντος νομίσματος. Μέτρο χρήσης του φυσικού εύρου είναι κάτι υποδεέστερο της έκδοσής του. Ένα ψηφιακό εύρο θα ήταν νέο, δεύτερο νόμισμα νομικά και οικονομικά παράλληλο και ισοδύναμο με το φυσικό εύρο. Όλα τα στοιχεία μεταξύ των δύο μορφών είναι διαφορετικά. Το ένα θα μπορεί να υπάρχει χωρίς το άλλο, μετά την αρχική φάση. Απόδειξη αυτού είναι η ιδιότητα της μετατρεψιμότητας, από φυσικό σε ψηφιακό και αντίστροφα, με σχέση αξίας ένα προς ένα. Το ίδιο το σχέδιο Κανονισμού ομιλεί για «παράλληλη» κυκλοφορία. Παράλληλα σημαίνει ύπαρξη δύο τουλάχιστον πραγμάτων ανεξάρτητων που δεν συναντιούνται.
70. **Πρόβλημα 2 -«Αναγκαιότητα των μέτρων»:** Για να εκδοθούν «μέτρα» που προβλέπει το άρθρο 133, πρέπει να είναι «αναγκαία». Δοκιμάστε εδώ μόνο τα εξής:
- Γιατί είναι αναγκαίο σήμερα ένα «μέτρο» να καταργήσει υποχρεωτικά την κατοχή και τον φυσικό έλεγχο του δικαιούχου επί του χρήματός του και την ανωνυμία του χρήματος, ιδιότητες που έχει εδώ και πέντε χιλιάδες χρόνια;
 - Τί πλέον, θετικό και αναγκαίο, θα προσέθετε ένα ψηφιακό εύρο έναντι των ηλεκτρονικών και στιγμιαίων πληρωμών του σήμερα; Καμία από τις 4 εκθέσεις της ΕΚΤ από Σεπ. 2022 έως Ιούλ. 2023- δεν έκανε έστω μία συγκριτική αναφορά στις ηλεκτρονικές συναλλαγές διότι τη φοβούνται. Καμία αναφορά δεν έκαναν ούτε στην κατανάλωση ενέργειας από τη χρήση ψηφιακού νομίσματος. Τα χαρτονομίσματα δεν καταναλώνουν ενέργεια.
 - Νέα νομισματική αλλαγή θα προκαλούσε πρόσθετες αλλαγές, μία ο πληθωρισμός. Μία άλλη θα ήταν η μετακίνηση των ανθρώπων σε άλλες αξίες. Η τιμή του χρυσού τώρα ήδη ομιλεί. Έναντι της συνταγματικής υποχρέωσης για διατήρηση της αξίας του νομίσματος σταθερής γιατί θα άξιζε να προκληθεί νέος πληθωρισμός ;
 - Γιατί θα ήταν αναγκαίο ένα «μέτρο» –η έκδοση νέας νομισματικής μορφής- το οποίο θα συνοδευόταν από τόσους αντίστροφους περιορισμούς που δεν έχει το φυσικό εύρο;
 - Γιατί είναι αναγκαίο το «μέτρο» της έκδοσης ψηφιακού εύρου το οποίο κυκλοφορώντας παράλληλα με το φυσικό θα ήταν, από πρόβλεψη, υποδεέστερο του φυσικού εύρου ποσοτικά και λειτουργικά (μέσο πληρωμής μόνο);
 - Γιατί είναι αναγκαίο ένα «μέτρο», το ψηφιακό χρήμα, το οποίο θα προσέθετε σοβαρή νομική, τεχνική και τεχνολογική πολυπλοκότητα έναντι της απλότητας του φυσικού όπως επίσης θα έφερνε στους πολίτες τεράστια φυσικά και λειτουργικά βάρη και κινδύνους εκτός της δαπάνης χρόνου και της διανοητικής κόπωσης; Ποια ανάγκη έχει ο χρήστης να κάνει μετακινήσεις και μετατροπές χρημάτων από λογαριασμό φυσικού εύρου σε λογαριασμό ψηφιακού, να παρακολουθεί δύο λογαριασμούς και να επιβαρύνεται με τυχόν διπλά κόστη

ενώ τώρα έχει διαθέσιμες τις ηλεκτρονικές πληρωμές με ένα τραπεζικό λογαριασμό μόνο; -Κεντρικοί τραπεζίτες και γραφειοκράτες οικονομολόγοι χρειάζεται να εξηγήσουν στους πολίτες και στις εμπορικές τράπεζες γιατί είναι αναγκαίο ένα «μέτρο» που θα διπλασίαζε τον αριθμό των τραπεζικών λογαριασμών για την ίδια ποσότητα χρήματος. Εάν ένα ψηφιακό ευρώ θα έφερνε στις κεντρικές τράπεζες *αποδοτικότητα*, αυτό λένε κάποιοι στα αγγλικά, οι πολίτες τί όφελος θα είχαν από τον διπλασιασμό των λογαριασμών; Μήπως διπλά μηνιαία τέλη όπως αυτά που επέβαλαν πρόσφατα οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες;

71. Οι δύο ανωτέρω συνταγματικοί όροι του άρθρου 133 που δεν υπάρχουν ισχύουν για τη λήψη μέτρων για το φυσικό ευρώ. Οι δύο ίδιοι όροι κατανοητά δεν υπάρχουν για να επιτραπεί η έκδοση ψηφιακού ευρώ στην ΕΕ. Η Συνθήκη προβλέπει αποκλειστικότητα του φυσικού νομίσματος και απαγορεύει την έκδοση άλλης μορφής χρήματος.
72. **[3] Έλλειψη αρμοδιότητας:** Τα δύο προηγούμενα προβλήματα οδηγούν στο τρίτο ανώτερο πρόβλημα «αρμοδιότητες» της ΕΕ. Η ΕΕ έχει μόνο όσες αρμοδιότητες τις έχουν δώσει τα κράτη μέλη της και αυτές που τις έχουν δώσει τις ασκεί στην έκταση και με τον τρόπο που ορίζονται. Η ΕΕ δεν μπορεί να παράγει μόνη της νέες αρμοδιότητες. Οι δοτές αρμοδιότητες δεν είναι πρωτογενείς και δεν μπορούν να αυτοδιογκωθούν. Οι αρμοδιότητες αυτές μοιάζουν με σιντριβάνι που ανακυκλώνει την ίδια ποσότητα διαθέσιμου νερού. Έκδοση ψηφιακού νομίσματος, μόνο με ευρωπαϊκή απόφαση, ελλείψει συνταγματικής βάσης, θα σήμαινε παραβίαση και του κανόνα των δοτών εξουσιών και υφαρπαγή εθνικής εξουσίας.
73. Ένα ψηφιακό ευρώ δεν μπορεί να προχωρήσει στην Ευρώπη χωρίς στέρεη συνταγματική βάση, η οποία δεν υπάρχει σήμερα, ή με αυθαιρεσία, ενώ είναι απαραίτητη και η εμπιστοσύνη των πολιτών. Κάποιος θα έλεγε ότι η ιστορία έχει παγιδέψει τους κεντρικούς τραπεζίτες. Αν την πιέσουν και ζημία θα κάνουν στο σημερινό νόμισμα και θα τους εκδικηθεί. Χρειάζεται νέα ειδική συνταγματική βάση, δηλαδή μία νέα συμφωνία των κρατών μελών η οποία θα περνούσε από εθνικά κοινοβούλια και λαούς. Λόγω της αμετάκλητης αλλαγής αν γίνει, της έντασής της και των συνεπειών στη ζωή όλων των ανθρώπων και των επιχειρήσεων χρειάζονται και δημοψηφίσματα.

[9] Μερικές ακόμη σκέψεις και συμπεράσματα

74. Η γενική εκτίμηση είναι ότι το «σχέδιο ψηφιακό ευρώ» θα σήμαινε τόσο σίγουρο κακό για τους πολλούς για τόσο λίγο υποθετικό καλό για λίγους. Οι εξαιρέσεις υπόχρεων χρηστών και οι σοβαροί περιορισμοί χώρου, κατοχής και χρήσης φτάνουν να συνιστούν σοβαρές αντιφάσεις του σχεδίου. Στην καλύτερα περίπτωση, πολιτικοί και κεντρικοί τραπεζίτες θέλουν να κάνουν κάποιους πολίτες και επιχειρήσεις να συμμετάσχουν σε ένα πείραμα έναντι αόριστου στόχου, χωρίς αιτιολογία και με ολική έλλειψη πλεονεκτημάτων.
75. Τα βασικά περιοριστικά χαρακτηριστικά του δείχνουν ότι ένα ψηφιακό ευρώ προορίζεται ως μέσο πληρωμής στην εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά. Ως εσωτερικό μέσο πληρωμής, όμως,

δεν έχει συνοχή με άλλους ισχυρισμούς της ΕΕ για την δημιουργία του, όπως η διατήρηση της νομισματικής κυριαρχίας και αυτονομίας, εάν θα ίσχυαν.

76. Νομικές υποσχέσεις, π.χ. για προστασία των προσωπικών δεδομένων, απέναντι σε κάτι που αλλάζει εύκολα και γρήγορα, με παρόντες ισχυρούς πειρασμούς, δεν είναι πιστευτές. Οι υποσχέσεις αδυνατούν επιπλέον εάν ληφθεί υπόψη η νοοτροπία αυθαιρεσίας κράτους, π.χ. της Ελλάδας. Η ψηφιακή παραβίαση είναι ρουτίνα. Η υποσχόμενη ψηφιακή ασφάλεια είναι μία ψευδαίσθηση των άπειρων και ευκολόπιστων. Το έγκλημα προηγείται σταθερά και περιμένει νέο μέγα πεδίο για δόξα και όφελος. Οι εγκληματίες είναι πάντα δύο βήματα μπροστά από τις δημόσιες αρχές. Αν δεν ήταν, το έγκλημα θα είχε εξαφανιστεί. Όποιος παρακολουθεί ειδήσεις, έχει αίσθηση πόσα χρήματα χάνονται πολύ συχνά τα τελευταία έτη από τραπεζικούς λογαριασμούς αθών ανθρώπων λόγω ηλεκτρονικών συναλλαγών.
77. Μία ενδιαφέρουσα είδηση εμφανίστηκε στις 24 Νοεμ. 2023. «Με αγνόησε βασιλικά», είπε η μάνα για το 35χρονο γιο της. Η Christine Lagarde έκανε γνωστό ότι ο ένας γιος της απώλεσε χρήματα από τοποθέτησή τους σε bitcoins. Το κύριο ερώτημα δεν είναι εάν η είδηση αληθεύει. Είναι τί σημαίνει η δημοσιοποίησή της.
78. Είναι αναγκαίο, όσοι εμπλέκονται αποφασιστικά στο σχέδιο «ψηφιακό ευρώ», πολιτικοί και κεντρικοί τραπεζίτες, οι ίδιοι και κοντινοί συγγενείς τους, να δηλώνουν τις επενδύσεις τους και στα λεγόμενα «κρυπτονομίσματα». Ένα ψηφιακό ευρώ δεν θα ήταν μόνο ανταγωνιστής τους. Μπορεί να είναι κάλλιστα και «συνεταίρος» τέτοιων επενδυτικών στοιχείων. Τα δύο δημιουργούν κοινό διάδρομο. Αυτά που συνέβησαν στην κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ το 2019-2021 με τις βραχυπρόθεσμες κερδοσκοπικές αγοραπωλησίες διοικητικών μελών της οδήγησαν σε δραματική αλλαγή κανονισμών προς αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων. Οι αμερικανικοί κανονισμοί απαγορεύουν ρητά σήμερα στη διοίκηση της κεντρικής τράπεζας και σε συγγενείς τους να κατέχουν, μεταξύ άλλων, «κρυπτονομίσματα». Ο κώδικας συμπεριφοράς για τα μέλη διοίκησης ΕΚΤ/ΕθνΚΤ, αν και άλλαξε ξανά, δεν αναφέρει τίποτε, άρα δεν ρυθμίζει καν τις αγοραπωλησίες «κρυπτονομισμάτων».
79. Στο σημερινό θολό, φοβικό νομισματικό τοπίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα έκανε καλά εάν διαχωρίζε τις νομοθετικές προτάσεις της ώστε να προχωρήσουν μόνες η προστασία του φυσικού ευρώ και της πρόσβασής μας στο φυσικό ευρώ έναντι της συνεχούς μείωσης των τραπεζικών καταστημάτων και μηχανών αυτόματης ανάληψης χρημάτων (ATMs).
80. Πολύ λίγες καινοτομίες πετυχαίνουν. Το σχέδιο «ψηφιακό ευρώ» δεν θα ήταν το πρώτο σχέδιο που θα αποτύγχανε. Αλλού το ψηφιακό νόμισμα έχει αποτύχει ήδη. Το ευρωπαϊκό σύνταγμα απορρίφθηκε το 2005 αλλά η ΕΕ είναι ακόμη στα πόδια της. Στο όνομα των ανθρώπων αυτό το σχέδιο πρέπει να αποτύχει σύντομα χωρίς κανείς να χάσει κάτι. Η καθαρή προεκλογική εξαγγελία Trump τον Ιανουάριο φέτος ότι δεν θα επιτρέψει τη δημιουργία ψηφιακού δολαρίου έχει φέρει ανάσχεση. Μέρους μετά, ο άγγλος πρωθυπουργός Sunak ζήτησε από υπουργείο Οικονομικών και Τράπεζα της Αγγλίας περισσότερες πληροφορίες για το κόστος της ψηφιακής λίρας. Πιο πριν, δεν είχε χρόνο να το κάνει.